

1



estimen
la nostra
història

Jaume I

Antoni Furió - Miguel Ángel Giner



TÀNDEM
edicions

1

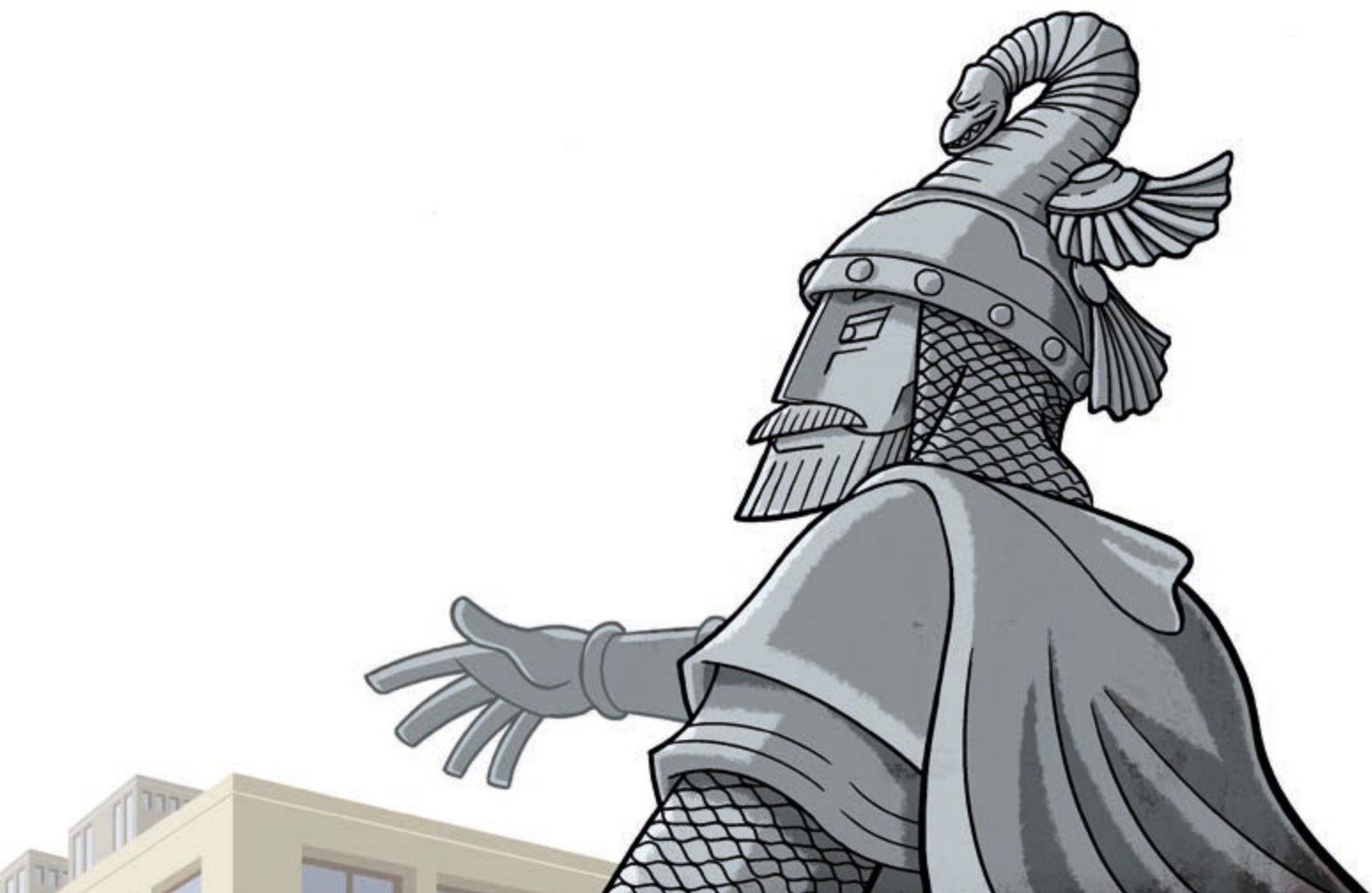


estimem
la nostra
història

Jaume I

Antoni Furió- Miguel Ángel Giner

TÀNDEM
edicions



Arnau acaba de fer deu anys. Ell diu que és ja un adolescent, que ja no el podem tractar com una criatura. I quan jo li dic que encara és un xiquet, ell em diu que a la seua edat Jaume I ja era rei i manava molt. Jo li conteste que rei sí que ho era, però manar, manar, encara faltava molt perquè manara de veritat i, el que és més important, perquè els altres l'obeïren.

Arnau ja fa temps que coneix Jaume I, però no sap tota la seua història. Sap que conquistà les terres valencianes i que fundà el regne de València, i per això va ser el primer rei valencià. També sap que molts carrers i places del nostre país porten el seu nom i ha vist a València, en el jardí del Parterre, una estàtua del rei a cavall, amb el braç

estirat i el cap cobert amb una cimera en forma de drac. Sembla un guerrer a punt d'entrar en la batalla.

Cada any, quan s'acosta el 9 d'Octubre, la festa més gran dels valencians, a l'escola d'Arnau la mestra explica la conquesta de València, la lluita entre Jaume I i Zayyan i l'entrada final del rei en la ciutat. Arnau sap que en aquella guerra lluitaven moros i cristians, com en les festes que es fan en molts pobles valencians on uns veïns es vesteixen de moros i altres de cristians, i tots van desfilant al compàs de la música, alçant ara una cama i ara l'altra, tots alhora, agafats pels braços els uns als altres i amb un puro llarg a la boca que no deixen ni per a respirar, perquè no poden alçar la mà.

Les festes de moros i cristians li agraden molt. Perquè els vestits són molt bonics, per la música que toca la banda que va darrere, amb aquells grans timbals que cal portar amb rodes, pel moviment elegant i cadenciós de les *filaes*, ara cap a un costat i ara cap a l'altre, seguint la músi-

ca, i perquè al final tot acaba bé, no hi mor ningú. És com en el teatre o en les pel·lícules, que ningú no hi mor de veritat. En les festes de moros i cristians tampoc no mor ningú de veritat, que per això és una festa. Però en els temps de Jaume I i de Zayyan mataven i morien de veritat.

Arnau no sap per què ni tampoc perquè lluitaven. Ell està contra la guerra, contra totes les guerres. Encara que, de vegades, li agrada veure pel·lícules de guerres o jugar amb la col·lecció que té de soldats de plàstic dur, pintats de colors molt vius, i també guanyar batalles en els jocs de l'ordinador o de la *play station*. Ja coneix més batalles i noms de generals per la *play* que pels llibres, com la Guerra dels Cent Anys, la Segona Guerra Mundial, Juli Cèsar i Vercingetorix. Però també busca en els llibres i les enciclopèdies qui eren aquests personatges.

De menut li agradava que li llegira els llibres o que li contara històries. Ara, com que ja és gran, prefereix llegir-les ell mateix. Per això, en comptes de contar-li la història del rei Jaume I,



he escrit aquest llibre, perquè la puga llegir tantes vegades com vulga i perquè també ho puguem fer els seus amics d'escola. I també vosaltres, que m'esteu llegint ara.

És una història que començà fa molt de temps. Fa vuit-cents anys. Quan va nèixer Jaume I, el 2 de febrer de 1208. Imagineu el temps que fa que va nèixer el vostre avi, i el vostre besavi, i el vostre rebesavi, i el pare del vostre rebesavi, i el pare del pare del vostre rebesavi... Doncs, del naixement de Jaume I, encara fa molt més temps. Però segur que en aquella època vivia també un avantpassat teu, algun rebesavi o rebesàvia del rebesavi o rebesàvia del teu rebesavi o rebesàvia. Uf, quant de temps! No?

Jaume I va nèixer a Montpeller, perquè sa mare, Maria de Montpeller, era la senyora d'aquesta ciutat, que avui està a França però que aleshores encara no ho estava. Vull dir que França no arribava encara fins allí, perquè les ciutats, és clar, no es mouen del lloc on estan. Els països, en canvi, s'estenen o es redueixen, quasi sempre com a resultat d'alguna guerra.

El seu pare, Pere el Catòlic, era rei d'Aragó i comte de Barcelona, i era molt bel·licós, estava sempre fent la guerra. Unes vegades contra els moros i altres contra el comte de Tolosa, amb qui es disputava el domini sobre les terres d'Oc. Les terres d'Oc o Occitània s'estenien des de l'Atlàntic al Mediterrani, al nord dels Pirineus i al sud de França. I es deien d'Oc perquè era així com deien "sí" els seus habitants. Per exemple, si algú preguntava "tens fam?" i l'altre sí que en tenia, responia "oc". D'ací ve el nom d'Occitània i també el de Llenguadoc, com també es coneixia el territori.

Els historiadors, que són els que estudien i escriuen la història, diuen que Pere volia construir un estat des del riu Roine fins a l'Ebre, a una banda i l'altra dels Pirineus. Un estat amb tres països, Aragó, Catalunya i Occitània, i tres llengües, aragonès, català i occità, governat des de Barcelona, que era on tenia el seu palau. En aquella època les llengües no es diferenciaven molt i, parlant cada un en la seua, tots s'entenien. Els poetes i els trobadors utilitzaven l'occità, que era



la llengua més culta i refinada i en la qual es van escriure les més belles cançons d'amor. Cançons que es cantaven en els castells i en les corts dels grans senyors.

Però el comte de Tolosa, Ramon, també volia manar sobre el Languedoc i els dos estaven sempre en guerra. Per això el rei Pere s'havia casat amb Maria de Montpeller, per a apoderar-se d'aquesta ciutat i disposar d'una peça més del trencaclosques occità que els dos es disputaven. Per això i per res més. Perquè Pere no volia a la seua dona i ni tan sols s'acostava a ella. Així era molt difícil que poguera nàixer Jaume I. Al final, no se sap si per una estratagema o com, marit i muller van tenir un fill. El pare va voler que es diguera com ell, Pere, però la mare va encendre dotze ciris, un per cada un dels dotze apòstols de Jesús, els posà el nom en un paper i deixà que anaren consumint-se. L'últim a apagar-se va ser el de sant Jaume i per això li posaren aquest nom.

Ja de ben menut, el pare utilitzà el seu fill per als seus propòsits polítics. Encara no tenia



tres anys i ja l'havia promès en matrimoni a la filla del comte d'Urgell, Aurembiaix, perquè volia apoderar-se del comtat i unir-lo a la corona. I quan Jaume va fer tres anys, el rei Pere trencà la promesa anterior i prometé de nou el seu fill a Amícia, la filla de Simó de Montfort, un poderós noble francès, que havia estat croat a Jerusalem i que ara combatia a Occitània en una nova croada que havia proclamat el papa. Però Simó no s'accontentà amb la promesa i exigí a Pere que li donara el seu fill Jaume, oferint-se a tindre'l al seu castell i a encarregar-se de l'educació de l'infant.

Si Pere el Catòlic era bel·licós, Simó de Montfort encara ho era més. Havia estat lluitant contra els musulmans de Terra Santa, en una de les croades que els cristians de l'Europa occidental organitzaven de tant en tant per a conquerir Palestina i Jerusalem, els llocs on havia nascut, viscut i mort Jesucrist. I ara dirigia una nova croada, ja no contra els musulmans, sinó contra uns cristians que s'havien apartat de l'obediència del papa de Roma, els càtars, i que aquest considerava pitjors encara que els musulmans.

